

שלא לשבור עצם מן הפסח

בשיעורים אלו מספר רעיונות חשובים. המורה יבחר את המתאימים לכיתתו.

מצגת מלווה לשיעור

שיעור 1

לב השיעור: עם ישראל עם סגולה, בני מלכים. "סגולת כל העמים, ממלכת כהנים וגוי קדוש".

(משמעות עם סגולה/ גינוני מלכות, זכויות וחובות/ גאוות יחידה/ גאוה שלילית לעומת הכרת ערך עצמי).

פתיחה 1:

הגדרת המצווה:

"שלא לשבור עצם מעצמות הפסח" (שקופית 1) - איזה עצמות יש לפסח? בפסח אוכלים מצה, ויש איסור אכילת חמץ. מה הקשר לעצמות? ומה כל זה קשור אלינו?

להסביר לתלמידים רקע למצווה: על קרבן פסח בזמן הבית (אפשר כבר להקדים ולשאול אותם- מה יגיד לנו ספר החינוך בחלק של 'ונוהגת'? באיזו תקופה נוהגת המצווה הזו?)

מצווה טז, נמצאת בתוך רצף של מצוות שמדברות על קרבן פסח. (שקופית 2)

שורש המצווה: (לבחור מבין האפשרויות הבאות, או לשלב את שתיהן):

1. בחודש ארגון הסתובבתי בישוב, וכל מה ששמעתי היה:
"אצ'יקוקו... שבט...עולה עולה... (כדאי להדגים מורלים שמקובלים באזור. להעלות חיוך לתלמידים 😊).
המדריכים היו עסוקים כל החודש בבחירת גלופה מקורית לשבט.
(אפשר לחילופין להקרין תמונות של חולצות גלופה, מורלים שונים או של מורלים של חיילים).
(שקופית 3-4)
לפתח דיון:

- מה העניין במורלים?
- גאוות יחידה- מה המטרה שלה? למה היא מביאה?
- הרגשת שייכות, מרוממת, מביאה לעשייה, לשותפות.
- גאוה- זה שלילי או חיובי?
- האם אנחנו גאים בכך שאנחנו דתיים? שוס להיות דוס? (שקופית 5)

2. כל תלמיד מקבל פתק וצריך לכתוב מילה או משפט לפתיח שהמורה יגיד.

המורה: "יהודים הם..." - השלם את המשפט בפתק שלך. (שקופית 6)

איסוף תשובות וכתבתם על הלוח. לאפשר לתלמידים להוסיף עוד תשובות (בנוסף למה שכתבו בפתק) ולכתוב גם אותן על הלוח.

(דרכים מעניינות יותר: בלמידה מרחוק- כתיבה על לוח משותף, ענן מילים או לצלם תמונה, להעלות שיר. בלמידה מקרוב: לשלוח את השאלה ערב קודם, ושילחו למורה תשובות במילה/תמונה/פזמון של שיר...)

חומש שמות פרק יט פס' א-ח. (שקופית 7)

בואו נסתכל על הפסוקים שהופכים את 'ישראל' ל'עם ישראל'. ערב מעמד הר סיני, אומר להם הקב"ה:
והייתם לי סגלה מכל-העמים, כי-לי כל-הארץ. ואתם תהיו-לי ממלכת כהנים, וגוי קדוש:

הקב"ה בעצם שם לעם ישראל כתר על הראש.

אבל למלך יש גם קוד לבוש, וקוד התנהגות. (אפשר להראות תמונות של מלכת אנגליה).

נחזור למצוות שלא לשבור עצם מן הפסח:

לזכור ניסי מצרים, כמו שכתבנו באחרות
וגם זה גזעו מן השורש הנזכר
שאינן כבוד לבני מלכים ויועצי ארץ לגרר העצמות ולשברם ככלבים, לא יאות לעשות ככה כי אם לעניי העם הרעבים
ועל כן בתחילת בואנו להיות סגולת כל העמים ממלכת כהנים ועם קדוש
ובכל שנה ושנה באותו הזמן

ראוי לנו לעשות מעשים המראים בנו המעלה הגדולה שעלינו לה באותה שעה

ומתוך המעשה והדמיון שאנחנו עושין נקבע בנפשותינו הדבר לעולם.

משרשי המצוה (שקופית 8)

בעל ספר החינוך אומר- אתה יהודי! אתה חלק מעם שהוא ממלכת כהנים וגוי קדוש!! אתה חייב לזכור את זה!
אתה חייב להתנהג בגינוני מלכות! אתה לא יכול להתנהג כאדם פשוט!! יש לך כתר על הראש! אתה מלך!!

בהתאם לזמן, לשקול אם להוסיף:

אבל בואו נראה מה זה הכתר הזה?

איך מתבטאת הקדושה של העם הזה??

ויקרא יט: (שקופית 9) "קדושים תהיו"

למרקר בצבע אחד מצוות עשה, בצבע שני מצוות לא תעשה.

לפי מה שאנחנו רואים כאן- 'יהודים זה-... קשה!!!'

הכתר הזה שעל הראש שלנו, הגאווה שלנו – להיות יהודי- מתבטאת בלא מעט מטלות!!

מלך- זה כבוד, אבל זו גם מחוייבות עצומה.

מקורות נוספים שמחזקים את הרעיון של גדולתו ותפקידו של עם ישראל: (שקופיות 10-13)

הר' וולבה, עלי שור חלק א' עמ' קס"ח

כל אדם חייב לדעת, שיש לו חשיבות, לא חשיבות מדומה שהוא "מחשיב עצמו בעצמו", כפי שהמסילת ישרים מגדיר את הגאווה, אלא חשיבות בעלת משמעות עמוקה ואף מזעזעת.

כל אחד חייב לומר: בשבילי נברא העולם- רש"י: כלומר חשוב אני כעולם מלא, ...

"כעולם מלא"- זוהי חווית חד-פעמיותו של האדם, שלא היה עוד כמותו ולא יהיה כמותו עד סוף כל הדורות. אני עם המיזוג המיוחד של כוחותי, בן לאותם אבות, נולד בתוך אותה תקופה ובאתה סביבה- בודאי עבודה מיוחדת לי בתורה, וכל הבריאה מחכה לי שאתקן את המוטל עלי, כי את עבודתי לא אוכל להחליף עם שום אדם אחר בעולם!

זוהי חשיבות... בהקדמה למתן תורה נאמר: "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים... וכו'. רש"י: "כהנים- שרים... כל אחד מישראל- שר, בעל מעלה ובעל אחריות כמו שר במדינה. מתוך הרגשה זו הלך עם ישראל לקבל תורה מסיני. ...

ניתן להוסיף:

הר' וולבה:

כבוד אינו ענין של נימוס ודרך ארץ, אלא הכרה וגילוי מעלת הדבר

כשאני מכבד אדם, הנני מגלה את מעלתו וחשיבותו לעין כל

האם אין זו גאוונה? גאוונה ידועה כתכונה שלילית... (כאן אפשר להתייחס לפתיח א')

מתוך דברי הר"י אבן עזרא, שהם דברים קדומים

לפנינו שנים בדורותינו היו מנהגות רבות, אך עכשיו בדרך כלל איננה אחת מהן. לכוף עמיתים בדוריהם, מנהגים נכונים לחיות...
... שאינם נכונים ובעלי האדמה נעשו ת גבוהה. הם מוכנים שימאסו להם, יגבדו אותם ויראו לפניהם

הפולחן, שהיה כולו דוריהם ולבדו, בדרך זה חיות עמי. "לכלכלי רחם לזכור פנים ח"י" נאמרת, ועודל משה כי ישראל בכל הדורות, זה היה "ענין...
... "קטן, וכל קצבים נאמר על ימי ספרות

האדם עשה ופועל, אומר אבן עזרא, אולי באה משה, "מי עסקי" נאמר משה, אע"פ שהאדם, אע"פ שהיה חזק ולא נחשב להכנס לחיים...
השנים או הנפשות אבניהם כי הם אדם עומד "עמי אשור" דוקא, בסעודת אבניהם. זה חזקתו עם אלוהים על הנפשות אבניהם על

היום וזהו הדין, הנהגה, הנהגה מכל אדם, הנהגה אשור העני לקרוא ולה' ואיננה לה' אלא משה. יבנה אדם ויראו לפניהם...
ענין קטן... אבניהם ונפשותיהם היו משהו הנהגה הנדושים שהם נפשותיהם.

ענין אחר... אבניהם ונפשותיהם היו משהו הנהגה הנדושים שהם נפשותיהם. הנהגה הנדושים שהם נפשותיהם...
למשל אבניהם ונפשותיהם היו משהו הנהגה הנדושים שהם נפשותיהם.

אע"פ שהאדם, אולי באה משה, "מי עסקי" נאמר משה, אע"פ שהאדם, אע"פ שהיה חזק ולא נחשב להכנס לחיים...
השנים או הנפשות אבניהם כי הם אדם עומד "עמי אשור" דוקא, בסעודת אבניהם. זה חזקתו עם אלוהים על הנפשות אבניהם על

היום וזהו הדין, הנהגה, הנהגה מכל אדם, הנהגה אשור העני לקרוא ולה' ואיננה לה' אלא משה. יבנה אדם ויראו לפניהם...
ענין קטן... אבניהם ונפשותיהם היו משהו הנהגה הנדושים שהם נפשותיהם.

[להיות](#)
[יהודי](#)
[הר](#)
[ינתן](#)

[זקן. קטע חובה!!](#)

מלך" = מוליק, לעומת עבד שהוא מובל וחסר זהות עצמית

- א. דרך ברייתו (יצירתו/התנהגותו) של אדם-להיות נמשך(נגרר) בדעותיו ובמעשיו אחר ריעיו וחבריו, ונוהג במנהג אנשי מדינתו. לפיכך צריך אדם להתחבר לצדיקים ולישב אצל החכמים תמיד, כדי שילמוד ממעשיהם; ויתרחק מן הרשעים ההולכים בחושך, כדי שלא ילמוד ממעשיהם.
- ב. וכן אם היה במדינה שמנהגותיה רעים, ואין אנשיה הולכים בדרך ישרה - ילך למקום שאנשיו צדיקים, ונוהגים בדרך טובים.
- ואם היו כל המדינות שהוא יודען ושומע שמועתן נוהגים בדרך לא טובה, כמו זמננו זה, או שאינו יכול לילך למדינה שמנהגותיה טובים, מפני הגייסות או מפני החולי-יישב לבדו יחידי.
- ואם היו רעים וחטאים, שאין מניחין אותו לישב במדינה אלא אם כן נתערב עימהן ונוהג במנהגן הרע-ייצא למערות ולמדברות ואל ינהיג עצמו בדרך חטאים.
- ג. מצות עשה להידבק בחכמים, כדי ללמוד ממעשיהם: וכי אפשר לאדם להידבק בשכינה; אלא כך אמרו חכמים בפירוש מצוה זו, הידבק בחכמים ותלמידיהם. לפיכך צריך אדם להשתדל שיישא בת תלמיד חכמים, וישיא בתו לתלמיד חכמים, ולאכול ולשתות עם תלמידי חכמים, ולעשות פרקמטיה לתלמידי חכמים, ולהתחבר להן בכל מיני חיבור... וכן ציוו חכמים ואמרו, והוי מתאבק בעפר רגליהם, ושותה בצמא את דבריהם.
- (רמב"ם, הלכות דעות ו' הלכות א-ג)

2 ובמילים של בעל ספר החינוך: (שקופית 19)

אל

ואל יבטיחך יצרך לומר, אחרי היות לבי שלם ותמים באמונת א-להים, מה הפסד יש כי אתענג לפעמים בתענוגי אנשים לשבת בשווקים וברחובות, להתלוצץ עם הלצים ולדבר צחות, וכיוצא באלו הדברים שאין מביאין עליהם אשמות וחטאות,

הלא גם לי לבב כמוהם, קטני עבה ממתניהם, ומדוע ימשכוני הם אחריהם

אל בני, השמר מפניהם פן תלכד ברשתם, רבים שתו מתוך כך כוס תרעלתם, ואתה את נפשך תציל.

תחשוב שאתה יכול לשבת כל היום ברחוב ולעשן עם החברה ולשתות, לדבר ב'סחבק' איתם, ולהשאר מה שאתה... אפילו אם לא תעשה שום דבר אסור ממש, זה ישפיע עליך לרעה.

להדגיש את החשיבות בבחירת חברה טובה, את כח ההשפעה של החברה.

2 סיום לימוד המצווה (שקופית 20-21)

2 שקופית 23- למורה.